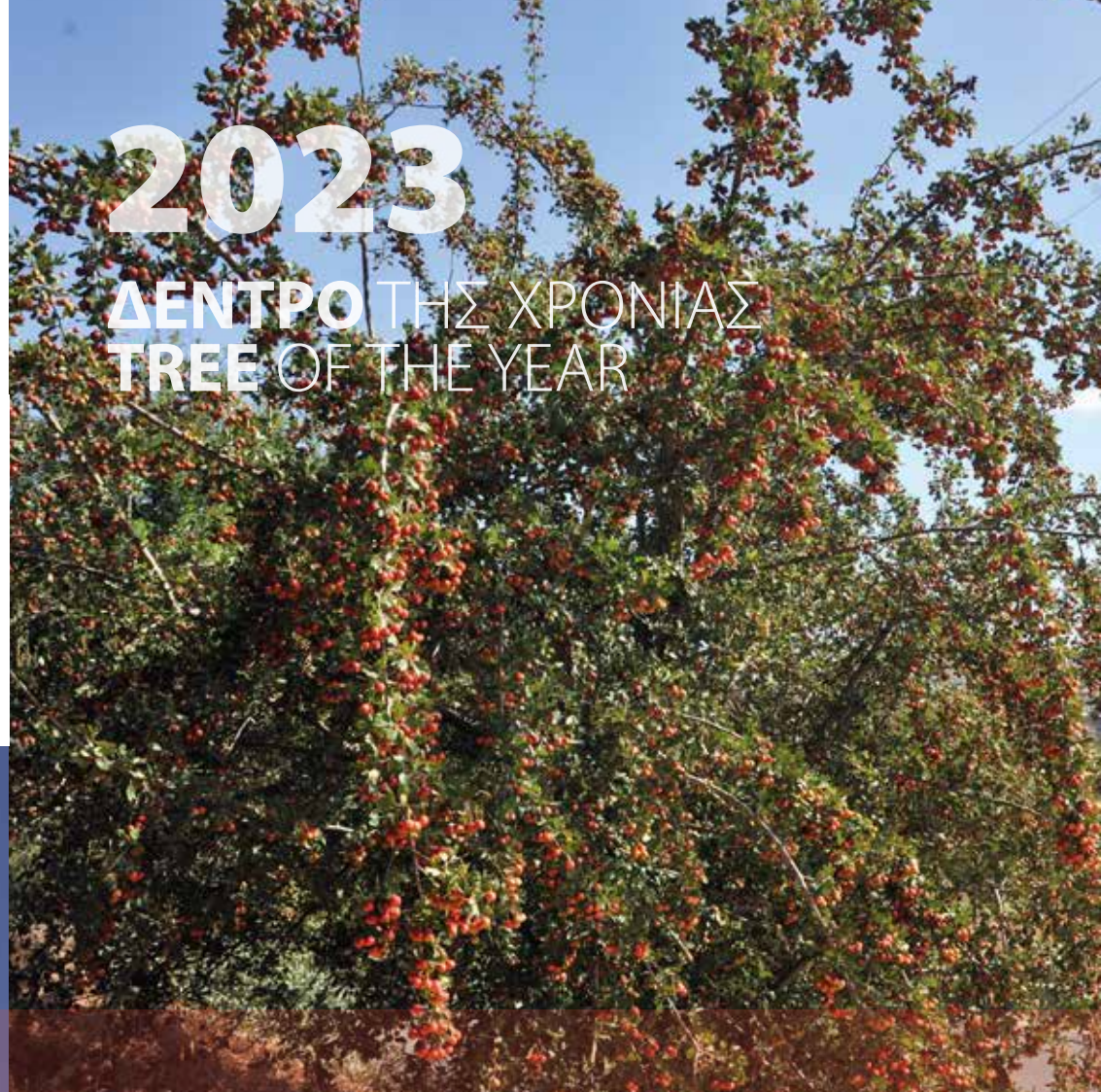

***Crataegus monogyna* Jacq.** commonly known as Hawthorn or Single-Seed Hawthorn, (or One-Styled Hawthorn or Hedgerow Hawthorn) is a deciduous shrub or small tree up to 7 m high, with rugged, furrowed bark. The leaves are alternated, simple, lobed, ovate, oblong or obovate 2-5 x 1.3-5 cm. The flowers are hermaphrodite, 5-merous, heavy-scented, white or pink, in terminal corymbs. Flowering starts from April and lasts up to May. The fruit is fleshy, ovoid, red pome, ripening from September to November.

It occurs in Europe and western Asia and it is also indigenous in Cyprus, commonly found at Akamas peninsula, Laona, Vouni Panagias, Prodromos, Platres, Platania, Pera Pedi and elsewhere at altitudes 300-1,800 m.

It is a low-demanding species with beautiful flowers and striking red fruits and can be used as ornamental. The fruits are edible, but they are not as tasty as those of *Crataegus azarolus*. It can be propagated by seed and cuttings, and in some cases germination may take up to 18 months.

2023

ΔΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ TREE OF THE YEAR

Κράταιγος η μονόγυνος - Κοκκινομοσφιλιά Hawthorn or Single-Seed Hawthorn

Crataegus monogyna Jacq.

ΓΤΠ/ΡΙΟ 268/2022 - 5.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Published by the Press and Information Office

Εκτύπωση: Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας
Printed by: Government Printing Office

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ • ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ
MINISTRY OF AGRICULTURE, RURAL DEVELOPMENT AND ENVIRONMENT • DEPARTMENT OF FORESTS

www.moa.gov.cy/forest

Η **κοκκινομοσφιλιά** ανήκει στην οικογένεια των Ροσίδων (*Rosaceae*), η οποία περιλαμβάνει 91 γένη και 4.828 είδη που έχουν παγκόσμια εξάπλωση, με πιο έντονη παρουσία στο βόρειο ημισφαίριο. Ένα από τα σημαντικότερα γένη της οικογένειας είναι ο Κράταιγος (*Crataegus*) που περιλαμβάνει περί τα 200 είδη. Στην Κύπρο αντιπροσωπεύεται με τα είδη *Crataegus azarolus* (μοσφιλιά) και *Crataegus monogyna* Jacq. (κοκκινομοσφιλιά) καθώς και το υβρίδιο μεταξύ των δύο: *Crataegus x sinaica* (κράταιγος η σιναιτική). Σημαντικά μορφολογικά χαρακτηριστικά για την αναγνώριση των ειδών είναι ο αριθμός των στύλων του άνθους και το χρώμα των ώριμων καρπών. Ο υβριδισμός είναι συχνός όπου τα είδη συνυπάρχουν. Το όνομα του γένους προέρχεται από τη λατινική λέξη «kratos» που σημαίνει δύναμη, λόγω της σκληρότητας του ξύλου του, ενώ το επίθετο *monogyna* προέρχεται από τις λατινικές λέξεις «mono» που σημαίνει ένα και «gyna» που σημαίνει ωθηθήκη.

Περιγραφή

Πρόκειται για φυλλοβόλο θάμνο ή δέντρο ύψους μέχρι 7 μ., με τραχύ, βαθιά αυλακωτό φλοιό. Τα φύλλα είναι διατεταγμένα κατ' εναλλαγή, απλά, λοβωτά, ωσειδή, προμήκη ή αντωσειδή 2-5 x 1.3-5 εκ., ενώ στα κλαδιά του φέρει έντονα, ισχυρά αγκάθια. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα, λευκά ή ρόδινα με έντονη μυρωδιά διατεταγμένα σε επάκριους κόρυμβους. Ανθίζει από Απρίλιο μέχρι Μάιο και καρποφορεί λίγο αργότερα. Ο καρπός είναι ωσειδές μήλο με ερυθρό ή αιματώδες χρώμα που ωριμάζει Σεπτέμβριο με Νοέμβριο. Είναι εδώδιμοι, όχι όμως τόσο εύγεστοι όσο του συγγενικού είδους της μοσφιλιάς (*Crataegus azarolus*).

Εξάπλωση-Ενδιαίτημα

Είναι είδος της Ευρώπης και της Δυτικής Ασίας το οποίο θεωρείται ιθαγενές της Κύπρου. Η κοκκινομοσφιλιά είναι σχετικά κοινό είδος σε αρκετές περιοχές του νησιού μας όπως στην χερσόνησο του Ακάμα, σε Φικάρδου, Λάονα, Βουνί Παναγιάς, Πρόδρομος, Πλάτρες, Πλατάνια, Λόφου, Πέρα Πεδί, Σαράντι και αλλού, σε υψόμετρο 300-1.800 μ.

Συμμετέχει σε διάφορους τύπους οικοτόπων όπως: 9320 (δάση ελιάς και χαρουπιάς), 9390 (θαμνώνες λατζιάς), 9540 (δάση τραχείας πεύκης) και 5420 (φρύγανα). Επίσης, παρατηρείται και σε όρια δρόμων και καλλιερχειών.

Ιστορικά στοιχεία

Στην Ευρώπη, τον Μεσαίωνα, η κοκκινομοσφιλιά και άλλα συγγενικά είδη θεωρούνταν ως σύμβολο ελπίδας, αλλά και ως γούρι ενάντια στη μαγεία. Οι αρχαίοι Έλληνες φέρεται να τοποθετούσαν κλαδιά στα παράθυρα και τις πόρτες, για να αποτρέψουν την είσοδο μαγισσών στα σπίτια. Επίσης, το θεωρούσαν παγανιστικό σύμβολο γονιμότητας, ενώ κάποιοι άλλοι λαοί πίστευαν ότι αν έμπαιναν άνθη του κράταιγου στο σπίτι θα ακολουθούσε αρρώστια και θάνατος.

Χρήσεις

Η κοκκινομοσφιλιά είναι ολιγαρκές φυτό, με όμορφα άνθη και καρπούς, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε υψόμετρα από 0-1.800 μ., μεμονωμένα ως καλλωπιστικό ή σε δεικνοστοιχίες ως φρακτικό. Λόγω της οικολογικής της αξίας, με τη χρήση της η κοκκινομοσφιλιά μπορεί να υποστηρίξει, παρέχοντας καταφύγιο και τροφή, σημαντικό αριθμό εντόμων, πτηνών και θηλαστικών, συμβάλλοντας στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Χρησιμοποιείται, επίσης, σήμερα κυρίως στη φαρμακοβιομηχανία για την παρασκευή φαρμάκων που σχετίζονται με διαταραχές της καρδιάς και του κυκλοφοριακού συστήματος.

Πολλαπλασιασμός

Πολλαπλασιάζεται με σπέρματα και μοσχεύματα και σε μερικές περιπτώσεις η βλάστηση των σπερμάτων μπορεί να πάρει μέχρι και 18 μήνες. Διατίθεται στα φυτώρια του Τμήματος Δασών στα Πλατάνια και στον Σταυρό της Ψώκας.

Προστασία και διαχείριση

Ο συνολικός πληθυσμός του είδους είναι αρκετά μεγάλος και δεν είναι δυνατόν να υπολογισθεί με ακρίβεια, λόγω της εμφάνισης του φυτού μεμονωμένα ή σε μικρές ομάδες, σε πολύ μεγάλη έκταση. Οι κυριότερες απειλές για το είδος είναι η κατασκευή δρόμων, οι εκχερσώσεις για διάφορους σκοπούς και η επέκταση γεωργικών καλλιερχειών.

Σημαντικό μέρος του πληθυσμού του βρίσκεται εντός κρατικών δασών και απολαμβάνει το καθεστώς προστασίας που χαρακτηρίζει τα κρατικά δάση και άλλες δασικές προστατευόμενες περιοχές όπως είναι τα Εθνικά Δασικά Πάρκα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τη δασική νομοθεσία, για την υλοτομία της κοκκινομοσφιλιάς εκτός κρατικών δασών απαιτείται άδεια από το Τμήμα Δασών όταν η έμφλοια διάμετρος του κορμού σε ύψος 130 εκ. πάνω από το έδαφος είναι μεγαλύτερη από 15 εκ.

